

Protokół Nr LXVIII/24

LXVIII uroczystej sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego

w dniu 27 marca 2024 r.

rozpoczęcie sesji godz. 11:00

zakończenie sesji godz. 13.30

W dniu 27 marca 2024 r. w sali im. Władysława Raczkiewicza w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu odbyła się LXVIII uroczysta sesja Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji. Sesję otworzyła przewodnicząca Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego **Elżbieta Piniewska**.

Otwarcie sesji poprzedził akcent muzyczny w postaci wykonania utworu pt. *Groszki i róże* przez Agatę Świrską laureatkę II Festiwalu Piosenki Autorskiej Cała Jaskrawość

Następnie przewodnicząca **Elżbieta Piniewska** powitała Radnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego (lista obecności – zał. nr 1), marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego wraz z Zarządem; parlamentarzystów województwa kujawsko-pomorskiego: posłankę na Sejm RP Iwonę Karolewską oraz posła na Sejm RP Zbigniewa Sosnowskiego; reprezentującą posła na sejm RP Krzysztofa Gawkowskiego, Ewę Sypniewską – Dyrektorkę Biura Poselskiego; Senatora Rzeczypospolitej Polskiej Ryszarda Bobera, przewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w latach 2014-2019; reprezentującego Senatora Rzeczypospolitej Polskiej Tomasza Lenza, Pawła Gulewskiego; II wicewojewodę Kujawsko-Pomorskiego Michała Koniucha; władze miast prezydenckich regionu: Torunia – Michała Zaleskiego; Bydgoszczy – zastępcę prezydenta Łukasza Krupę; przewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego III kadencji Krzysztofa Sikorę – Konsula Honorowego Ukrainy w Bydgoszczy, prezydenta Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, wiceprezesa zarządu Stowarzyszenia Radnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego; przedstawicieli konwentów województwa kujawsko-pomorskiego: Zbigniewa Jaszczuka – zastępcę przewodniczącego Konwentu Powiatów Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Starostę Żnińskiego; reprezentującego Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – prof. Przemysława Nehringa – prorektora; Rektora Uniwersytetu WSB Merito w Toruniu prof. Marka Stankiewicza, p. o. Rektora Kujawskiej Szkoły Wyższej we Włocławku dr Katarzynę Wieniecką; reprezentującego Rektora Akademii Kujawsko-Pomorskiej w Bydgoszczy prorektora prof. Michała Czakowskiego; przedstawicieli szkół wyższych, świata nauki i edukacji; przedstawicieli służb mundurowych: Jarosława Herbowskiego – prezesa Oddziału wojewódzkiego OSP Rzeczypospolitej Polskiej oraz

podinspektora Mariusza Gaika – Komendanta Miejskiego Policji w Toruniu; Kujawsko-Pomorską Wicekuratorkę Oświaty Beatę Sikorską, Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy Zdzisława Krajewskiego; przedstawicielei Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej Związku Harcerstwa Polskiego im. Mikołaja Kopernika w Bydgoszczy; komendantkę hm. Beatę Bardzińską, zastępczynię komendantki hm. Dorotę Sucharską oraz hm. Jerzego Gębarę; przewodniczącą Sejmiku Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego Ewę Klimaszewską-Antos; prezesa zarządu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Oddział Miejski im. Mariana Sydowa w Toruniu Henryka Miłoszewskiego; prezes Koła Przewodników Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Toruniu Halinę Mazurkiewicz; dyrektorki i dyrektorów wojewódzkich jednostek: szpitali, instytucji kultury, edukacji, oświaty, parków krajobrazowych, bibliotek, ośrodków ruchu drogowego, prezeski i prezesów regionalnych spółek, dyrektorki i dyrektorów departamentów Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, przedstawicielei świata mediów, fundacji, stowarzyszeń, związków zawodowych, prezesa Stowarzyszenia Kaszubsko-Pomorskiego Jana Wyrowińskiego; reprezentację Młodzieżowego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Po powitaniu gości przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała:

„Stając dzisiaj przed państwem przy tej mównicy, odczuwam równie silne emocje jak w 2019 r. tuż po tym, jak wybraliście mnie na przewodniczącą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jeszcze wtedy – pełna obaw, ale gotowa na nowe wyzwania – nie przypuszczałam, że sprawowanie tej funkcji będzie dla mnie tak fascynującym doświadczeniem. Nie tak łatwo przesiąść się z ław sejmikowych za stół prezydialny. To wyzwanie, któremu starałam się z całych sił sprostać. Teraz, kiedy dobiega końca kadencja, myślę, że nie tylko ja, ale także wielu z państwa dokonuje wewnętrznych rozliczeń z tego, co udało się zrobić. A udało się bardzo wiele – dzięki współpracy i dialogowi, dzięki kompromisom, które wypracowywaliśmy na tej sali, ale także podczas konwentów i obrad komisji, czasem przy tzw. okrągłym stole. Kompromisom, które zawsze pozwalały nam iść dalej i realizować kolejne zadania, które umożliwiały nam mimo różnic kontynuować wspólną drogę. Należy podkreślić, że w sprawach najważniejszych, byliśmy często jednomyślni. To była wyjątkowa kadencja – pierwsza tak długa, ponad pięcioletnia... Kiedy o niej myślę i staram się ją krótko podsumować, przychodzą mi do głowy trzy słowa: kryzys, solidarność i empatia. Myślę, że te słowa definiują wszystko, co wydarzyło się w ciągu ostatnich pięciu lat i te słowa determinowały wszystkie nasze decyzje. Zaczynaliśmy tę kadencję pełni obaw z powodu nasilających się wówczas tendencji do centralizacji, ograniczania kompetencji samorządów i finansowania samorządów. Od samego początku wiedzieliśmy, że będzie to dla polskich samorządów trudna kadencja, ale nie spodziewaliśmy się tego, jak bardzo. W 2020 r. nadszedł pierwszy

prawdziwy kryzys – pandemia koronawirusa i związane z nią ograniczenia, które o 180 stopni zmieniły nasz dotychczasowy styl życia zawodowego i prywatnego, ale też sposób podejmowania decyzji w rządzie i samorządzie. Już 8 kwietnia 2020 r. odbyła się pierwsza sesja zdalna. Okazaliśmy się w tej kwestii pionierami – za naszym przykładem poszły inne województwa... Łącznie z powodu zagrożenia rozprzestrzeniania się koronawirusa zorganizowaliśmy 17 sesji zdalnych. W ten sam sposób obradowały nasze komisje. To było dla nas wszystkich ogromne wyzwanie technologiczne – chciałabym Państwu serdecznie podziękować za ten wysiłek i zaangażowanie – zarządowi, radnym, wszystkim uczestnikom sesji oraz obsłudze informatycznej. Ale pandemia koronawirusa uruchomiła w nas wszystkich uczucie empatii i solidarności. Wyrazem solidarności był przygotowany przez samorząd województwa kujawsko-pomorski pakiet antykryzysowy – pomagaliśmy przedsiębiorcom, udzielając im pożyczek, służbie zdrowia, domom pomocy społecznej, instytucjom kultury. Specjalne wsparcie uruchomiliśmy dla branży gastronomicznej i fitness. To wszystko pozwoliło uniknąć nam głębokiej zapaści w kluczowych sferach naszego życia. I o tym wszystkim decydowaliśmy przed ekranami komputerów. Pandemia koronawirusa rozpoczęła wyjątkowo skomplikowany okres w dziejach świata, kryzys, z którego niełatwo nam było się podnieść i z którego w wielu dziedzinach, jak np. w obszarze służby zdrowia, w tym szczególnie zdrowia psychicznego, wciąż do końca się nie podnieśliśmy. Kiedy powoli wracaliśmy do normalności, 24 lutego 2022 r. nadeszły tragiczne wieści zza naszej wschodniej granicy. Świadomość tego, że na miasta położone niedaleko naszej granicy spadają bomby, a Rosja dysponuje bronią nuklearną, zachwiała naszym poczuciem bezpieczeństwa, a nadciągające do Polski, w tym również do naszego regionu w pierwszych dniach i tygodniach wojny fale uchodźców zdestabilizowały nasze powoli wracające do równowagi życie. Wojna w Ukrainie i nakładane na Rosję embarga spowodowały kolejny kryzys gospodarczy i inflację. Choć początkowo czuliśmy się przytłoczeni tempem zachodzących wokół nas zmian o zasięgu globalnym i przerażeni tym, że nie mamy na nie wpływu i nie mamy nad nimi kontroli, nie wpadliśmy w marazm. Bo każdy kryzys jest sytuacją przejściową i choć czasem trudno w to uwierzyć, w każdym jest ukryta szansa – szansa na rozwój, na lepsze poznanie siebie, otwarcie się na nowe i zrobienie czegoś, czego wcześniej się obawialiśmy. Wszystko co trudne i nieznanne, najpierw wzbudza w nas lęk, a potem buduje i niesie nas w nowym kierunku. Po kryzysie wstajemy silniejsi, bo jesteśmy lepiej przygotowani na wyzwania losu. W tym sensie nadchodzące kryzysy też są wartością, pod warunkiem, że wyciągamy z nich wnioski i nie zamykamy się na zmiany, uczymy się oddzielać ważne od tego, co nieistotne. Kryzysy tworzą dobrą przestrzeń do rozwijania współpracy, dialogu i współodczuwania, dlatego podsumowując mijającą kadencję, nie chcę mówić o kryzysie, ale skupić się na tym, co nam się w VI kadencji udało, a udało się właśnie dzięki solidarności i wspomnianej empatii bardzo dużo. W VI kadencji konsekwentnie wdrażaliśmy ideę uczestnictwa obywateli w procesie

podejmowania ważnych decyzji. Dzięki zaangażowaniu różnych środowisk potrafiliśmy lepiej identyfikować ich problemy, zasięgać ich opinii i wsłuchiwać się w ich propozycje rozwiązań. Temu służyły m.in. organizowane co roku sesje osób z niepełnosprawnościami, podczas których ich uczestnicy zgłaszali nam swoje problemy, ale także pomysły w formie interpelacji. W minionej kadencji prężnie działała też Wojewódzka Rada ds. Polityki Senioralnej, wczoraj wręczyliśmy nominacje i odbyło się pierwsze posiedzenie Kujawsko-Pomorskiej Rady Kobiet, a z okazji Dnia Sołtysa pan marszałek zapowiedział utworzenie Wojewódzkiej Rady Sołeckiej. Moim osobistym sukcesem, którego nie osiągnęłabym bez wsparcia z Państwa strony oraz pracowników Urzędu, jest doprowadzenie do tego, że w naszym województwie powstał Młodzieżowy Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Na ostatniej sesji gościliśmy panią Izabelę Kożuch, która przedstawiła sprawozdanie z działalności I kadencji tego organu. Dla mnie jako nauczycielki praca z młodzieżą i wsłuchiwanie się w jej głos, jest czymś naturalnym. Chodź w przyszłym roku będziemy obchodzili 35-lecie samorządu terytorialnego w Polsce, to wciąż jeszcze istnieje potrzeba dalszych zmian w świadomości społecznej i kształtowania umiejętności obywatelskich, a przede wszystkim korzystania z własnych praw. Nie zbudujemy prawdziwego społeczeństwa obywatelskiego bez edukacji dzieci i młodzieży w tym zakresie i jestem przekonana, że ważnym krokiem było powołanie Młodzieżowego Sejmiku, którego członkowie byli przez ostatnie dwa lata najlepszymi ambasadorami demokracji i samorządności w swoich lokalnych środowiskach. Wierzę, że to zaowocuje... Podobnie, jak organizowane od ponad dwudziestu lat przez Kancelarię Sejmiku konkursy wiedzy o samorządzie terytorialnym, a także dziesiątki lekcji samorządowych, jakie pracownicy Kancelarii Sejmiku w porozumieniu z radnymi przeprowadzili na tej sali. To zaangażowanie obywateli, konsultowanie z nimi ważnych dla regionu decyzji to niewątpliwie jeden z priorytetów minionej kadencji. Mam nadzieję, że samorząd w przyszłości utrzyma ten kierunek. Ważne jest, że my jako sejmik byliśmy empatyczni i angażowaliśmy się w ważne dla społeczeństwa sprawy, często wykraczające poza nasze kompetencje jako samorządu województwa, ale chcieliśmy wyrażać nasze opinie czy wsparcie dla ważnych idei. Tak było w październiku 2021 r., gdy podjęliśmy stanowisko w sprawie uchodźców na granicy polsko-białoruskiej; w lutym 2022 r., gdy zajęliśmy stanowisko w sprawie zbrodniczej agresji Rosji na Ukrainę i w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej społecznościom lokalnym i regionalnym w Ukrainie, a także w kwietniu 2023 r., gdy poparliśmy deklarację o pomocy przy odbudowie Ukrainy przyjętą przez Międzynarodowy Szczyt Miast i Regionów w Kijowie. Łącznie w minionej kadencji podjęliśmy 63 stanowiska i 6 apeli w różnych sprawach – społecznych, infrastrukturalnych, rolniczych i w wielu innych dziedzinach. Jako województwo, w którym ważną gałęzią gospodarki jest rolnictwo, wielokrotnie reagowaliśmy na niekorzystną sytuację dla kujawsko-pomorskich rolników. Tak było w sierpniu 2022 r., kiedy sygnalizowaliśmy problemy, jakie niesie ze sobą niekontrolowany tranzyt zboża ukraińskiego przez Polskę i w

lutym tego roku, kiedy w odpowiedzi na falę protestów rolniczych, przyjęliśmy stanowisko wzywające rząd do działań zapobiegających destabilizacji rynku rolnego. Łącznie w latach 2019–2024 podjęliśmy kilkanaście stanowisk w obszarze rolnictwa, co jest zasługą prężnie działającej sejmikowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która z uwagą obserwuje nie tylko sytuację na rynku rolno-spożywczym w naszym regionie i kraju, ale przede wszystkim wsłuchuje się w głos kujawsko-pomorskich rolników. Innym bardzo istotnym obszarem, w którym szczególnie mocno się angażowaliśmy był rozwój infrastruktury. Jako sejmik lobbowaliśmy za ważnymi dla naszego regionu, jego bezpieczeństwa i rozwoju inwestycjami, m.in. za budową stopnia wodnego na Wiśle w Siarzewie, projektem Kaskady Dolnej Wisły, budową drogi ekspresowej S5 i S10. Nasze centralnie położone województwo może mieć dostęp do najważniejszych sieci komunikacyjnych – zarówno drogowych, jak i kolejowych. Jako sejmik wielokrotnie angażowaliśmy się w działania zapobiegające pominięciu naszego regionu w tym obszarze. Warto przypomnieć zaangażowanie radnych, aby przy projektowaniu kolei dużych prędkości nie pomijać najważniejszych kujawsko-pomorskich miast. To wszystko jest bardzo ważne. Rozwój infrastruktury, wzrost gospodarczy i ekonomiczny są ważnymi elementami postępu cywilizacyjnego i są niezbędne dla poprawy jakości życia człowieka. Ale podążając za myślą naszego patrona, św. Jana Pawła II, równie ważna dla rozwoju narodu, regionu i każdego człowieka jest szeroko pojęta kultura: *Człowiek ją tworzy – i człowiek przez nią tworzy siebie (...)* Jest wyrazem międzyludzkiej komunikacji, współmyślenia i współdziałania ludzi. Wszyscy państwo wiedzą, że kultura i edukacja to bardzo ważne obszary mojej działalności społecznej i zawodowej. Nie byłabym sobą, gdybym nie próbowała jako przewodnicząca sejmiku, choć trochę przenieść tę płaszczyznę mojego życia na salę obrad sesyjnych. Dziękuję za państwa otwartość, życzliwość i zainteresowanie okazywane dla wszystkich zapraszanych na sesje sejmiku gości oraz za udział w wydarzeniach towarzyszących, takich jak różnego rodzaju wystawy okolicznościowe, prelekcje czy minikoncerty. Z perspektywy czasu, kiedy podsumowujemy te wszystkie podejmowane przez nas inicjatywy należy wyraźnie zaznaczyć, że choć liczy się dobra wola i zaangażowanie, to najważniejsza jest skuteczność, bo wyborcy rozliczają nas z rezultatów. Mówiąc o kulturze, nie sposób zapomnieć o próbie przekazania w 2022 r. na rzecz Węgier pozostającego w zasobach naszej Książnicy Kopernikańskiej *Kodeksu Korwina*. W tym miejscu dziękuję wszystkim państwu radnym, pracownikom Urzędu Marszałkowskiego i naszych jednostek, szczególnie pani dyrektor Książnicy, a także mieszkańcom województwa kujawsko-pomorskiego, którzy publicznie poparli deklarację, której ostatecznym rezultatem było odstąpienie od pomysłu przekazania Węgrom jednego z naszych najwspanialszych zabytków piśmienniczych. Nie udałooby się tego dokonać bez solidarności. Najważniejszym zadaniem sejmiku jest stanowienie prawa miejscowego. Radni podjęli w VI kadencji 954 uchwały. Dotyczyły bardzo wielu ważnych dla naszego regionu spraw. W tej kadencji uchwaliliśmy

strategię rozwoju województwa do 2030 r., która była drogowskazem nie tylko dla nas, ale również będzie dla radnych przyszłej kadencji. Uchwalaliśmy programy wojewódzkie i rozpatrywaliśmy raporty, które są ważne dla wszystkich mieszkańców województwa, np. dotyczące wspierania rodzin i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania narkomanii i innym uzależnieniom, program *Równe szanse* obejmujący działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz wspierania edukacji uczniów szczególnie uzdolnionych, programy dotyczące środowiska, ochrony zabytków, czy współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi. Co roku rozpatrywaliśmy raporty najważniejszych służb dbających o szeroko pojmowane bezpieczeństwo w naszym województwie – policji, straży pożarnej, Państwowej Inspekcji Pracy, Inspektora Ochrony Środowiska i Inspektora Sanitarnego. Podejmowaliśmy uchwały dotyczące edukacji publicznej, szczególnie tej związanej z kształceniem dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach. Przyznawaliśmy stypendia dla uczniów zdolnych, ale także dla ludzi związanych z kulturą lub sportem; wspieraliśmy działanie instytucji i placówek kulturalnych, podejmowaliśmy decyzje o dofinansowywaniu wielu ważnych wydarzeń artystycznych. Wspieraliśmy ochronę zabytków, udzielając co roku dotacje na prace konserwatorskie i restauratorskie, a także rozwój infrastruktury sportowej w naszym regionie. Podejmowaliśmy uchwały dotyczące wsparcia dla spółek wodnych czy ochotniczych straży pożarnej. Dbaliśmy o drogi wojewódzkie, ale przyznawaliśmy też pomoc finansową innym samorządom na modernizację i rozbudowę dróg, poprawiając z roku na rok bezpieczeństwo kierowców, pasażerów i pieszych w naszym województwie, a także na budowę ścieżek rowerowych. Wracając do głównego wątku mojego wystąpienia – kryzysu, empatii i solidarności, chciałabym też zwrócić uwagę na kolejny ważny obszar naszej działalności w minionej kadencji, w który ja jako samorządowczyni i przewodnicząca sejmiku, ale także nauczycielka i wychowawczyni dzieci i młodzieży, angażowałam się w sposób szczególny. To psychiatria dziecięca – ten obszar służby zdrowia, który znajduje się nie tylko w naszym regionie, ale w całym kraju w głębokim kryzysie. Dane o wciąż rosnącej po pandemii liczbie samobójstw i prób samobójczych wśród dzieci i młodzieży czy o chorobach psychicznych, z jakimi borykają się osoby młode, są przerażające. Za późno trafiają do systemu ochrony zdrowia, wciąż za mało jest działań profilaktycznych czy edukacyjnych w tym zakresie. W minionej kadencji zwracaliśmy na to szczególną uwagę. Jesienią 2020 r. w trakcie pandemii zaprosiłam na sesję dr n. med. Małgorzatę Dąbkowską, Wojewódzką Konsultantkę w Dziedzinie Psychiatrii Dzieci i Młodzieży. Efektem tego spotkania było stanowisko sejmiku, w którym wzywaliśmy do zapewnienia młodym pacjentom niezbędnej pomocy, a także do *edukacji wszystkich grup wiekowych naszego społeczeństwa, w tym pracowników oświaty zaangażowanych w kształcenie dzieci i młodzieży*. Rodzina stanowi fundament społeczeństwa i naszym zadaniem jako samorządu województwa jest jej ochrona, czego daliśmy wyraz,

podpisując w minionej kadencji jako pierwszy region w Europie Środkowo-Wschodniej Deklarację Wenecką, w której zobowiązaliśmy się w sposób szczególny dbać o rodziny i ich potrzeby. Ważnym problemem społecznym jest problem niepłodności, który dotyka z roku na rok coraz więcej rodzin, również w naszym województwie. Chciałabym serdecznie podziękować zarządowi, Departamentowi Spraw Społecznych i Zdrowia i tym radnym, którzy w sposób szczególny zaangażowali się w tworzenie naszego wojewódzkiego programu dofinansowywania zabiegów in vitro dla tych par, dla których jest to ostatnia nadzieja na posiadanie potomstwa. Jako województwo, które podpisując Deklarację Wenecką z afirmacji rodziny uczyniło główną ideę swojej polityki społecznej, nie możemy pozostawać obojętnymi na ten problem. Wierzę, że przyjęty przez zarząd projekt zostanie pozytywnie zaopiniowany przez Agencję Technologii Medycznych i Taryfikacji i już wkrótce te kujawsko-pomorskie rodziny, które będą chciały skorzystać z pomocy finansowej, będą miały taką możliwość. Podpisanie Deklaracji Weneckiej przypomina nam o najbardziej uroczystych momentach na tej sali, ale też poza nią, bo uroczyste sesje sejmiku z okazji święta województwa odbywały się przecież rotacyjnie w Toruniu, we Włocławku i w Bydgoszczy. Pierwsza uroczysta sesja z okazji święta województwa w VI kadencji odbyła się 7 czerwca 2019 r. w Toruniu i poprowadził ją ówczesny przewodniczący sejmiku województwa kujawsko-pomorskiego, senator Ryszard Bober. Była to okazja do nadania honorowego obywatelstwa dwóm wybitnym postaciom związanym z naszym regionem – arcybiskupowi Henrykowi Muszyńskiemu i prof. Stanisławowi Dembińskiemu. Dodam, że 26 kwietnia 2023 r., kiedy ja przewodniczyłam sejmikowi, nadaliśmy honorowe obywatelstwo pani Irenie Santor. Jeśli chodzi o uroczyste sesje związane z świętem województwa, pierwsza, którą ja miałam przyjemność poprowadzić, odbyła się w 2020 r. we Włocławku, w czasie pandemii, potem w 2021 r. w pięknej sali Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy, w 2022 r. – w Toruniu, a w ubiegłym roku – ponownie we Włocławku. W międzyczasie uczciliśmy wiele ważnych dla naszego regionu rocznic, przyznaliśmy też bardzo ważne samorządowe wyróżnienia – najważniejsze samorządowe wyróżnienie – statuetkę Stellę Copernicana wręczyliśmy w 2022 r. podczas dożynek wojewódzkich Kujawsko-Pomorskiej Izbie Rolniczej, podczas wrześniowej sesji tego samego roku – Regionalnemu Towarzystwu Wioślarskiemu LOTTO-Bydgoscia, a w czasie ubiegłorocznej uroczystej sesji z okazji święta województwa – Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO. Przyznaliśmy siedem odznak honorowych. Jeżeli chodzi o ważne wydarzenia w VI kadencji warto przypomnieć również nasze przewodnictwo w drugiej połowie 2021 r. w Związku Województw RP, kiedy mieliśmy okazję gościć w naszym regionie marszałków i przewodniczących sejmików wszystkich województw, a także podpisanie w sierpniu 2023 r. porozumienia o współpracy ze szkockim hrabstwem Fife. Na zakończenie przypomnę, że w VI kadencji obchodziliśmy w naszym województwie Rok Samorządu Województwa z okazji 20-lecia województwa – stanowisko w tej sprawie przyjęliśmy już na

drugim posiedzeniu VI kadencji, Rok Powstania Wielkopolskiego, był Rok Ludwika Antoniego Rydygiera, Rok Wandy Błęńskiej i Bronisława Malinowskiego, Rok Poli Negri, i w 2023 r. Rok Mikołaja Kopernika z okazji 550. rocznicy urodzin wielkiego astronoma. Naszą kadencję kończymy w Roku Kobiet Odważnych i niech ich odwaga wszystkim nam się udziela w naszej pracy, ale również w naszej codzienności. Tyle szanowni państwo, jeśli chodzi o statystyki, o liczby, o to, co można znaleźć pewnie w protokolarzu, o to co można znaleźć w zapisie streamingu sesji. Ale pozostaje jeszcze coś, co jest chyba najważniejsze, to jest budowanie relacji międzyludzkich. Na chwilę, tę pięcioletnią, staliśmy się wspólnotą. Taką małą wspólnotą kujawsko- pomorską. Pozwólcie państwo, że w sposób szczególny podziękuję panu marszałkowi za to, że drzwi do jego gabinetu były zawsze dla mnie otwarte, za to że mogliśmy rozmawiać o ważnych kwestiach dla województwa, za to że przyjmował moje pomysły, czasami może trochę szalone, albo nie na ten moment, z cierpliwością i pomagał potem w ich realizacji. Dziękuję również całemu zarządowi województwa za wsparcie zwłaszcza jeżeli chodzi o młodzieżowy sejmik. Dziękuję również panu skarbnikowi, pozostając z wielkim szacunkiem dla Pana ciężkiej pracy i umiejętności prezentowania tego na sesji, bo to duża umiejętność i mogę wówczas współpracować z kimś tak merytorycznie przygotowanym. Dziękuję również pracownikom wszystkich departamentów za bardzo dobrą współpracę. Dziękuję moim kolegom – wiceprzewodniczącemu Wojciechowi Jaranowskiemu i Pawłowi Zgórzyńskiemu i koleżance – wiceprzewodniczącej Kasi Lubańskiej, którzy zasiadają ze mną, nie za mną, tylko ze mną, za stołem prezydialnym. Dziękuję również byłym wiceprzewodniczącym sejmiku – pani Agnieszce Kłopotek, będącej dziś posłanką oraz panu Łukaszowi Krupie, cieszę się Łukasz, że przyjechałeś już w innej roli, ale przypominam Ci, że siedziałeś chyba 4 lata obok mnie i też pomagałeś mi. Dziękuję wszystkim radnym za merytoryczne dyskusje, konstruktywną krytykę, wymianę poglądów i budowanie relacji. Dziękuję, że w kryzysie byliście solidarni i empatyczni. Pozwólcie Państwo, że z tej mównicy i przy tak uroczystej chwili będę mogła podziękować tym, z którymi współpracuję na co dzień. Słowa podziękowania kieruję w stronę byłego dyrektora kancelarii pana Andrzeja Mazura. Pierwsze dokumenty do podpisania pan Andrzej Mazur wraz z panią Anią Sobierajską przywieźli mi do szkoły i podpisywałam je w czasie przerwy, niemalże na kolanie, bo taka była sytuacja. Dziękuję serdecznie pełniącemu obowiązki dyrektora kancelarii panu Jurkowi Grochowskiemu za to, że w tym trudnym czasie wspierał mnie i dziękuję obecnej pani dyrektorce (jestem za feminatywami) za to, że jest przy mnie i że te wszystkie scenariusze sesji są tak dobrze przygotowane. Nie byłabym sobą, gdybym swojego wystąpienia nie zakończyła cytatem. Wspieram się często mądrymi słowami mądrych ludzi, bo one może najbardziej dotyczą nas i tego, co ukrywamy na co dzień, czyli tej naszej czułości, bo w gruncie rzeczy tacy chyba jesteśmy. Tym razem sięgnę do twórczości mojego ulubionego poety Zbigniewa Herberta, i jego *Przesłania Pana Cogito*. Trzy krótkie słowa: *Bądź wierny. Idź.*

Bądźmy wierni i idźmy. I pozwólcie Państwo, że jeszcze sięgnę do prozaika Wiesława Myśliwskiego, który powiedział tak: *Wszystkie pytania, jakie w życiu sobie zadajemy, sprowadzają się do tego jednego, czy warto było?* Ja wiem, że było warto. Dziękuję bardzo.”.

Głos zabrał Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego **Piotr Całbecki**: „Szanowna pani przewodnicząca, panie i panowie radni, wszyscy goście, również pracownicy Urzędu Marszałkowskiego. Chciałbym i ja dołączyć do podziękowań i podziękować państwu, a w szczególności pani przewodniczącej Elżbiecie Piniewskiej za tych wiele lat współpracy, która, jak sądzę, przyniosła wiele dobra wszystkim mieszkańcom naszego województwa. Szczególnie cieszę się z tego dobra, które zostało przekazane najsłabszym, którzy sami nie potrafią, nie mogą z różnych powodów radzić sobie w swoim codziennym życiu. Przez wykluczenie rozumiemy różne przyczyny, mają one różne oblicze. Staraliśmy się dostrzec wszystkich w tym gąszczu problemów, które nie dość, że rozwiązujemy, staramy się reagować, identyfikować je i rozwiązywać, to pojawiają się nowe, jak hybryda, jak feniks. Wydaje się, że już coś zrobiliśmy, czegoś dokonaliśmy, a obok pojawiają się nowe wyzwania. I ta umiejętność reagowania na nie, jest jedną z najbardziej znamienitych cech tej kadencji, która mija. Bo ileż, o czym mówiła pani przewodnicząca, tych niespodziewanych okoliczności nas dotknęło w czasie trwania tejże kadencji. I potrafiliśmy sprostać wyzwaniom, budując wzajemną odpowiedzialność, solidarność, właśnie z tymi najbardziej potrzebującymi. Sejmik to najważniejszy organ samorządu, który funkcjonuje na terenie województwa, ale równorzędny, równoprawny w stosunku do innych, to znaczy samorządów powiatowych i gminnych. Dziękuję tu przedstawicielom tych samorządów za obecność. Nie sposób byłoby zorganizować ze wszystkimi tego spotkania, jednak chcę im podziękować za te 5,5 roku dobrej współpracy i tego, że mogliśmy na siebie liczyć. Samorząd województwa niewiele mógłby zmienić, zdziałać, gdyby nie ta współpraca i dzielenie się wzajemne zadaniami, obowiązkami. I nie chodzi tu tylko o redystrybucję środków unijnych, którymi dysponujemy. Tu chodzi o coś więcej: o czucie regionu, o to, że jesteśmy blisko przez was, z mieszkańcami. Nas radnych jest trzydziestu, a w województwie mieszka 2 130 000 ludzi. I nie ma innego sposobu, jak współpraca z gminami, samorządami, aby zrozumieć i reagować i czuć i podejmować decyzje dobre dla wszystkich. Dziękuję obecnym tu przedstawicielom świata nauki, uniwersytetów, którzy z nami współpracując, budowali nową jakość naszej gospodarki. Innowacje opierają się wszak na wiedzy, ta wiedza implementowana poprzez badania, wdrożenia do gospodarki, ale też i lepszego zarządzania województwem na każdym szczeblu, w każdym miejscu, czy to są firmy prywatne, organizacje pozarządowe, samorządowe czy rządowe, przynoszą wyłącznie dobre efekty. Bez świata nauki, bez świata ludzi, którzy potrafią się dzielić wiedzą, tym talentem, który mają, posiadają, rozwijają, nie byłoby rozwoju naszego województwa. Dziękuję tutaj przedstawicielom organizacji pozarządowych, które są immanentną częścią naszej

polityki, realizacji zadań na poziomie najbliższym ludziom. Poprzez organizacje pozarządowe budujemy nie tylko społeczeństwo bardziej świadome, jeśli chodzi o poczucie współtworzenia, współodpowiedzialności. Mówi się o społeczeństwie obywatelskim. Ale może przede wszystkim najważniejsze jest to, że organizacje pozarządowe powstają wówczas, kiedy pojawia się problem, który nie jest w inny sposób możliwy do rozwiązania, jak zbudowanie wzajemnej solidarności ludzi wokół drugiego człowieka potrzebującego wsparcia lub realizacji jakiegoś celu, który jest wspólnym celem dla jakiegoś środowiska, a o którym nie wiedzielibyśmy, gdyby nie ta inicjatywa. Okazuje się, że są to zadania najczęściej nasze własne, województwa czy innych samorządów i wówczas możemy dotrzeć, chociażby przez system dotacji, środków, którymi dysponujemy, i pomóc rozwiązać te problemy. One nigdy nie zostałyby ani dostrzeżone, a tym bardziej rozwiązane, gdyby nie Państwa zaangażowanie. Dziękuję tu wszystkim, którzy reprezentują organa władzy państwowej. Struktury państwa są zorganizowane w taki sposób, że my jako samorządowcy wypełniamy część, niemałą, myślę bardzo ważną. Mówi się o fenomenie polskiej transformacji opartym właśnie o samorządy i o to, co my robimy, ale nie zapominajmy, że jesteśmy fragmentem państwa, które nie może funkcjonować bez dobrej współpracy i bez dobrze zorganizowanych instytucji rządowych. I tu obecnym chylę czoła za te lata współpracy, bo nie odcinaliśmy się od siebie, wszystkie nasze projekty najważniejsze, strategiczne, ale i te mniejsze, staraliśmy się przygotowywać i wdrażać wspólnie. Zakresy kompetencji są różne, ale cel ostatecznie ten sam. Jeżeli mówimy o bezpieczeństwie społeczeństwa, mieszkańca, konkretnego człowieka, mamy na myśli jego bezpieczeństwo osobiste, cywilne, jego bezpieczeństwo zdrowotne, ekonomiczne, socjalne, to bezpieczeństwo jest wszelakie. I zadania dzielimy ze sobą w różny sposób i dziękuję, że na każdym etapie – tu ileż było sprawozdań z tej współpracy, każdego roku przyjmujemy raporty o stanie województwa w różnych obszarach i wiem, że bez tej wiedzy, a przede wszystkim zaangażowania, współpracy, region nie mógłby się rozwijać w sposób prawidłowy. Tworzyliśmy więc przez te kilka lat wspólnotę ludzi, którzy pochylali się z troską nad tymi samymi zadaniami, tym samym celem, jakim jest rozwój i dobro mieszkańców naszego województwa. Dziękuję w końcu parlamentarzystom tu obecnym, panu senatorowi, panu posłowi, który to jeszcze niedawno – Zbyszek Sosnowski – zasiadał po mojej prawicy i dźwiżył niemałą odpowiedzialność za wdrożenie ważnych fragmentów naszej kompetencji, naszych zadań. Szczególnie raz jeszcze dziękuję mu za zaangażowanie w poprawę sytuacji procesów inwestycyjnych w naszej infrastrukturze drogowej i nie tylko, także w obszarze bezpieczeństwa, współpracy z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej czy Państwowej Straży Pożarnej i wielu innych. Dziękując panu senatorowi oczywiście wspominam początek, kiedy to jeszcze przed pójściem wyżej, dalej w nieznaną, przed panią przewodniczącą, pełnił funkcję przewodniczącego sejmiku. Myślę, że ta zmiana nastąpiła płynnie, w obszarze zrozumienia i rozpedzonej lokomotywy jeśli chodzi o realizację zadań. Nie miały te zmiany

wpływu na tempo i cele, jakie sobie wyznaczyliśmy. Dziękuję dyrektorom naszych jednostek, dziękuję dyrektorom w Urzędzie Marszałkowskim, bez was moi drodzy nic byśmy nie zrobili. Decyzje, które tu są podejmowane, czy nawet na poziomie zarządu województwa, nic by nie znaczyły, gdyby nie ciężka mrówcza praca was na co dzień, kiedy musicie zmierzyć się z zadaniem, wdrożyć go zgodnie z prawem, zgodnie z wszystkimi wymogami, zasadami, a i może przestrzec przed błędnymi być może niektórymi niuansami wdrożenia takiego czy innego celu. No bo wiemy, że wszystko musi się odbywać w urzędach w obszarze prawa i nie można w żaden sposób tych zasad omijać. I za tę czujność, za tę współpracę, troskę o nasze bezpieczeństwo osobiste, ponieważ decyzje finansowe podejmowane przez zarząd, mogą być oplakane w skutkach dla nas pięcioro, którzy razem wspólnie, *in gremio*, podejmujemy te decyzje. Budujemy więc zespół ludzi, pięcioosobowy, który musi mieć do siebie absolutne zaufanie. Osobą spinającą to zaufanie jest pan skarbnik, który każdy dokument finansowy, ale i nie tylko, sprawdza, opiniuje, daje gwarancje poprawności i możliwości realizacyjnych takiego czy innego wniosku. Stworzyliśmy więc dość sprawną maszynę, dużą rodzinę ludzi, bardzo skomplikowaną, do realizacji przeróżniejszych celów. Tyle ich było, że trudno o wszystkich wspomnieć i wymienić. Nie będę tego robił, choć mam przygotowaną prezentację pewnie na półtorej godziny. Ten rok ostatni, z którego sprawozdanie przygotował i przesłał do organów nadzorujących pan skarbnik, pokazuje jakby dynamikę, ale też miejsce, w którym jesteśmy. Otóż ten budżet ostatniego roku – 2023 – zakończyliśmy na poziomie 1 950 000 000 zł. Przychody wykonaliśmy na poziomie 99%, w podobnym zakresie, a nawet jeszcze większym były wydatki. Obawialiśmy się, czy uda nam się te wskaźniki osiągnąć. Przypomnę, że realizowaliśmy w tym samym czasie budżet w oparciu o wygaszającą się już poprzednią perspektywę naszego regionalnego programu operacyjnego. Nie wiedzieliśmy wówczas, jakimi środkami ostatecznie będziemy dysponować w RPO. Bo to zawsze jest tak, że kiedy się rozliczamy z poprzedniej perspektywy unijnej, wchodzimy w taki okres czyszczenia. Zwykle tak było, że te środki wystarczały, aby zrealizować, w oparciu o te pieniądze, budżet województwa. Ale udało się i rzeczywiście kończymy ten rok z nadwyżką finansową ponownie. Oznacza to, że w tym obszarze, który określamy polityką finansową województwa, ona jest naprawdę ważna, mamy swobodę dzisiaj planowania tego, co w przyszłości. Mamy swobodę realizacji zadań na ten rok zaplanowanych, niemałych jak państwo wiecie najlepiej, ogromne wyzwania przed nami wciąż czekają. I nie zwolnimy tego tempa. Pomimo takiego okresu przejściowego, że ktoś by powiedział: no dobrze, niech się już następni martwią. Nie. Ileż nowych inwestycji uruchomionych. Szpital we Włocławku – procedura uruchomiona, bagatela 300 milionów złotych, szpital dziecięcy w Bydgoszczy – bagatela 70 milionów złotych. Mógłbym długo wymieniać. Inwestycje drogowe, które już chyba przekraczają miliard czy więcej złotych w obróbce, na różnym poziomie. A gdybyśmy jeszcze mieli te planowane do 2028 roku włączyć do tego planu, na który mamy gwarancje finansowe i te inwestycje są

uruchomione, to są przeszło 2 mld zł. Więc jesteśmy w takim mocnym uderzeniu, dobrze, ponieważ pandemia nas spowolniła, sprawiła pewne wyhamowanie i brak pewności u wszystkich, co będzie dalej z gospodarką. Na szczęście to mamy za sobą. I nawet w jakimś sensie ten okres trudny, przypomnijmy sobie tę pustą salę, hybrydowe spotkania prowadzone przez panią przewodniczącą, to wszystko było smutne, my tu sami na sali, a tu pusto. Kto mógł wiedzieć, co będzie dalej? I dlatego dzielnie przeszliśmy ten okres, ale może i tym bardziej nie chcąc powrotu do przeszłości mocno uderzyliśmy i przyspieszyliśmy w najróżniejszych obszarach, które z powodu pandemii zostały wyhamowane. Efekt jest dzisiaj taki, że rzeczywiście mamy co robić i czego pilnować. Chyba w tej chwili mamy uruchomionych jako samorząd województwa około 60 inwestycji – wliczając w to inwestycje jednostek. To jest ogromna struktura też logistyczna, finansowa i nadzoru przede wszystkim nad tymi jednostkami, nad tymi inwestycjami. Także kończymy tę długą kadencję myślę dobrze, z impetem wchodząc w nową perspektywę, w nową kadencję. Pozostawiamy województwo w dobrym stanie. Od 2018 roku PKB wzrosło prawie dwukrotnie w naszym województwie, o jakieś 80%. Owszem, nałożyła się na to hiperinflacja, więc te wskaźniki trochę są zakłamane jeśli chodzi o jakość życia. Ale jeśli powiemy, że jeszcze niedawno do domów dziennego pobytu dla seniorów uczęszczało 50 seniorów, a dzisiaj 3,5 tys, a mamy plan, żeby podwoić tę ilość dosłownie od jutra, bo jesteśmy na etapie rozstrzygnięcia kolejnego konkursu, to widać, jaka rewolucja chociażby w tym obszarze się dokonała. Podobnie jest ze żłobkami – nie w tej skali oczywiście, podobnie z przedszkolami. Jeżeli powiemy, że budujemy w tej chwili czwarty krąg opery, to w 2018 roku ktoś by powiedział, że to tania kiełbasa wyborcza. A jest to faktem. Jeżeli zaczynamy realizację inwestycji marzeń: Filharmonia Pomorska w Bydgoszczy – ktoś by powiedział jeszcze niedawno, że porywamy się z motyką na słońce. A jest to realizowane. Oczywiście to wszystko cieszy, ale też i pokazuje, jak jeszcze wielkiej mobilizacji, takiej naprawdę koncentracji i dobrej współpracy w przyszłości wymaga nasze województwo. To wszystko musimy jeszcze wdrożyć, dokończyć, a pojawią się nowe wyzwania w obszarze służby zdrowia, w kulturze, w sporcie. Szanowni państwo, przeszliśmy długą drogę, w 2020 roku obchodziliśmy jubileusz 100 rocznicy powrotu Pomorza do macierzy. Również w tym roku, 2 października, odsłoniliśmy, poświęciliśmy pomnik pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej w Toruniu. Wyjątkowe wydarzenie, które nie tylko wzruszyło, nie tylko oddało hołd naszym ojcom, naszym matkom, ale było niesamowitym wydarzeniem w wymiarze kulturowym, kulturalnym. Nie dość, że sama uroczystość przypominała jakim województwo było w okresie międzywojennym. Byli Kaszubi, Kociewiaci na tej uroczystości, zagrał ostatni raz Penderecki, właśnie tu. To też jest jakiś symboliczny wymiar, gdzie dziś jesteśmy jako województwo, że ten wielki kompozytor skomponował ostatni swój utwór, czy *Lacrimose II*, dedykując go ofiarom zbrodni pomorskiej, przygotowując ten utwór na naszą prośbę. I w ten sposób zakończyło się jego życie. To był ciekawy czas. Dzisiejsze przepiękne wykonanie utworu Ewy Demarczyk to

przecież efekt naszych projektów włączających młodych ludzi, dających im szansę. Zaczęliśmy od Stachuriady, ewoluujemy. Nawiasem mówiąc w 2020 roku odeszła Ewa Demarczyk. To też symboliczny rok. Podsumowując chcę wszystkim, jak tu jesteście Państwo obecni, podziękować za tę życzliwość, wyrozumiałość, bo nie obyło się bez błędów, ileś jest rzeczy rozgrzebanych, niedokończonych, wiemy o tym. Wprowadzamy programy naprawcze, jesteśmy chyba już w miejscu, w którym wiemy, co z tymi projektami, które gdzieś kulały – mam tu na myśli głównie projekty inwestycyjne. Przechodzimy już do etapu poprawienia tego, co zostało może źle przygotowane. Ale bilans jest bardzo pozytywny, żyjemy w regionie zintegrowanym, żyjącym jednym rytmem, solidarnym. Dziś nie ma problemu, aby dzielić się tym, czym my dysponujemy jako samorząd województwa, bo wszyscy tu rozumiemy, że i szpital powiatowy jest ważny, i szpital wojewódzki, wysokospecjalistyczny, i kliniczny, i POZ. To jest miejsce, gdzie wszystko rozumiemy, mamy tego świadomość, że współtworzymy tę całość. I to jest chyba najważniejszy efekt tych lat, które nas mocno przećwiczyły w budowaniu tej solidarności. Kryzys buduje poczucie współodpowiedzialności, to jest ten paradoks, i wzajemnej solidarności. Ukraina to przecież nic innego jak kolejne wyzwanie, ogromne zagrożenie, które przyszło jak piorun z jasnego nieba na nas wszystkich i jakże odpowiedzieliśmy? Po pierwsze solidarnością, która jest immanentną częścią naszej narodowej tożsamości. My potrafimy pomagać. Zawsze byliśmy pierwsi, gdzie trzeba było walczyć za innych. Gorzej jest nam się pozbierać w jedną drużynę i walczyć o swoje, u siebie, ale to już jest inny temat dla polityków, dla innego szczebla. Za to jest to też czas, kiedy broniliśmy również własnych wartości, które zdobywaliśmy nie tak dawno, bo przecież przed 34 laty w Polsce dokonał się cud, czyli bezkrwawa rewolucja, której dziś jesteśmy beneficjentami. Pierwsze wybory samorządowe w 89. roku. Tu jest ktoś, kto wtedy te wybory wygrał i cały czas był burmistrzem – Tadeusz Pogoda. Przeszedł ze strony solidarnościowej do rządzącej – i się udało. I teraz to wszystko mielibyśmy stracić przez kaprys jakiegoś szaleńca, który trzęsie światem, bo ma broń atomową i znów musieliśmy odpowiedzieć na to wyzwanie jakże pięknie. Ta solidarność dotrze i do Rosjan i do Białorusi, powoli. Bylebyśmy tylko nie zwątpili w jej sens. Jeżeli będziemy sami pokazywać, że o sobie dbamy i wartości, które tutaj widzimy, chociażby na tych ścianach, tych portretach, wciąż będą dla nas ważne. Przeszliśmy wiele kryzysów i jeśli nadejdą – zwyciężymy kolejne. Życzę Państwu dziś pomyślnych rozmów podsumowujących kadencję, a tym, którzy ubiegają się o reelekcję sukcesu w wyborach. Dziękuję bardzo za 5,5 roku współpracy”.

W kolejnej części sesji przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** wraz z marszałkiem **Piotrem Całbeckim** wręczyli zgromadzonemu okolicznościowe pamiątki. Grawerton, portret i różę otrzymali: prezydium sejmiku, zarząd oraz radni województwa kujawsko-pomorskiego. Podziękowanie na ręce przewodniczącej Elżbiety Piniewskiej

i marszałka województwa Piotra Całbeckiego złożyli także szefowie klubów radnych: Robert Malinowski (KO), Michał Krzemkowski (PiS), Paweł Zgórzyński (PSL). W imieniu przewodniczących klubów głos zabrał radny **Robert Malinowski**. Powiedział: „Szanowna pani przewodnicząca, droga Elu, w imieniu radnych całego sejmiku skupionych w klubach Polskiego Stronnictwa Ludowego, Prawa i Sprawiedliwości oraz Koalicji Obywatelskiej - dodam, że w naszym klubie jest jedyny przedstawiciel SLD pan Stanisław Pawlak, którego też z przyjemnością tu reprezentuję – chcielibyśmy Ci serdecznie podziękować za te pięć lat współpracy z sejmikiem, za niezwykle sprawne i merytoryczne prowadzenie obrad, za niezwykłą kulturę osobistą, która prawie zawsze górowała nad naszymi emocjami. Na twoje ręce podziękowania dla współpracowników, którzy przygotowywali i prowadzili nasze posiedzenia komisji, dla tych, którzy przygotowywali i prowadzili spotkania klubów. Pozwól, że w imieniu wszystkich radnych wręczymy Ci skromny bukiet kwiatów i aniołka, który będzie cię prowadził przez dalszą część twojego życia”. Po wręczeniu upominku radny kontynuował: „Również panu marszałkowi, szefowi organu wykonawczego, który reprezentuje, nie tylko zarząd, ale i wszystkich pracowników i dyrektorów departamentów: Panie marszałku, za to, że jest pan tu wyjątkiem. Nie raz nasze województwo wymieniane było w gronie najlepszych w całym kraju. A wyjątkiem również dlatego, że pana doba nie ma 24 godzin, tylko trochę więcej. Zawsze był pan do dyspozycji dla nas w różnych porach i dniach. Czasami na spotkania przyjeżdżał pan na godzinę 7:30, co znaczy, że spał pan bardzo krótko i szybko. Dziękujemy serdecznie za merytoryczne odpowiedzi, za niezwykłą cierpliwość, za to, że dostrzega pan całe województwo, najdrobniejsze regiony, najmniejsze, jakie są w naszym województwie, o czym świadczą te wszystkie inwestycje. Życzymy zdrowia i jeżeli będzie kolejna kadencja to nie będziecie nikogo lepszego dla naszego województwa. Wszystkiego najlepszego panie marszałku”.

Następnie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** podziękowała pani Ilonie Gawrońskiej za wykonanie pamiątkowych portretów radnych województwa.

Po podziękowaniach zgromadzeni wysłuchali utwór pt. „Wczoraj Cię nie było” w wykonaniu pani Agaty Świrskiej.

Wystąpienia gości rozpoczął senator RP **Ryszard Bober**, przewodniczący Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w latach 2014-2019. Powiedział: „Dzisiejsza sesja rozpoczęła się od utworu, który wprowadził nas w zaczarowany świat, ale tak naprawdę w świat marzeń. A bez marzeń nie ma rozwoju. I te marzenia to dzięki samorządom są spełniane w pracy. Szanowna pani przewodnicząca, panie marszałku, koleżanki i koledzy radni, wszyscy szanowni goście. Rzeczywiście samorząd województwa ma 25 lat, jak również powiatów. Ale wszystko rozpoczęło się od reformy samorządowej w 89. roku. To w senacie były prace nad reformą samorządową. I od tego momentu dzięki pracy wszystkich

samorządów Polska tak pięknie się rozwijała i rozwija nadal. Ja rozpocząłem swoją pracę w samorządzie w 82 roku. I pamiętam doskonale, jak wyglądał ówczesny samorząd. Pierwsza kadencja, potem po zmianach członek zarządu gminy, jedna kadencja w powiecie i miałem przyjemność 15 lat pracować tu na tej sali, służąc państwu. I za tę pracę i za te emocje, które zawsze mi towarzyszą, kiedy wchodzę na salę im. Władysława Raczkiewicza. To piękny okres. Okres, który dawał nadzieję zawsze na rozwój, dawał nadzieję na współpracę, na rozwiązywanie tych wszystkich problemów. Pani przewodnicząca pięknie mówiła o wszystkich NGO. My jesteśmy kochani jedynym województwem, które organizuje rozwój przez społeczność lokalną. To tam dedykując pewne środki, pozwalaliśmy te marzenia spełniać. W sołectwach, w miastach, bo druga część była później realizowana. I wierzę w to, że samorząd województwa, sejmik województwa wspólnie z tym zarządem, dedykować będą również środki w ten obszar jakże ważny, jakże istotny dla rozwoju. Ja wiem doskonale, jak wyglądał samorząd kiedy rozpoczynałem pracę. Jak budowaliśmy przez okres pewien społeczeństwo obywatelskie, a jak wygląda samorządność dzisiaj. Po tych wszystkich doświadczeniach doskonale zdaję sobie sprawę, będąc senatorem i pracując w komisji samorządu terytorialnego i administracji państwowej, jakie są wyzwania po to, aby samorząd przywrócić obywatelom. Żeby rzeczywiście samostanowić, samorządzić, ale nade wszystko samofinansować się. Aby główne priorytety dla samorządów wreszcie były wcielone. To jest niezbędny element dla rozwoju samorządności w Polsce i tego wszystkiego, co Państwo czynicie dla rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego. Chcę serdecznie podziękować za te lata pracy, współpracy z wszystkimi. Rozpoczynałem w 2005 roku ze Stanisławem Pawlakiem i panem marszałkiem i byliśmy kiedyś najstarszymi – to się pewnie już teraz zmieniło. Ale wówczas środki, którymi dysponował samorząd, były na poziomie średniego powiatu. 150 milionów złotych. Potem doszły środki z ZPORR, a już od 2006 roku, kiedy pan marszałek objął stery, Krzysztof Sikora został przewodniczącym sejmiku, mieliśmy zupełnie inną perspektywę, inne możliwości, żeby rzeczywiście służyć i realizować te marzenia w szerszym wymiarze. Ja proszę wszystkich, którzy obejmą po wyborach funkcje burmistrzów, wójtów, prezydentów miast, zarząd województwa, abyśmy naprawdę bardzo się skoncentrowali i środki, które są do dyspozycji w ramach Krajowego Planu Odbudowy efektywnie wykorzystali. Pozostało nam tak naprawdę 2,5 roku do sierpnia 2026 roku. I proszę, żeby te wszystkie zadania, które są gdzieś, były realizowane. Już pewnie straciliśmy bezpowrotnie około 30%, ale wyzwania które są i departamenty, które pracują nad tym, żeby było to wdrażane w uproszczeniach, bo nie mogą być to zawiłe procedury, gdyż inaczej sobie nie poradzimy. Nakłada się kolejna perspektywa finansowa, która będzie równie wielkim wyzwaniem dla zarządu województwa, dla przyszłego marszałka. Jestem przekonany, że poradzicie sobie państwo doskonale. Dziękuję wszystkim, z którymi współpracowałem i współpracuję dalej. Moje serce, tak jak biło po stronie samorządu, tak pozostanie. Życzę

wszystkim, którzy ubiegają się o reelekcję, aby rzeczywiście zasiedli w tych ławach. To jest wielkie przeżycie. A te wszystkie tabliczki, które państwo zabierzecie na pamiątkę, naprawdę podnoszą puls. Kilka już ich mam i wiem, jakie one mają znaczenie. Spełniamy marzenia i służmy społeczeństwu. Wszelkiej pomyślności!”.

Następnie głos zabrał II wicewojewoda Kujawsko-Pomorski **Michał Koniuch**: „Szanowny panie marszałku, państwo marszałkowie, państwo parlamentarzyści, panowie prezydenci, pani przewodnicząca, państwo przewodniczący, szanowni goście. Na wstępie pragnę podziękować za zaproszenie do udziału w sesji kończącej VI kadencję Sejmiku Województwa. Dziś stoimy u progu końca tej kadencji – chciałbym również podziękować wszystkim radnym za ich dotychczasowe zaangażowanie, wysiłek i pracę, jaką włożyli w rozwój tego regionu. Zbliżają się wybory samorządowe, które już 7 kwietnia. Pozwolą one wyborcom ponownie ocenić i wybrać organy, które będą reprezentować ich wizję regionu. Zbliżający się koniec kadencji jest doskonałą przestrzenią do oceny dotychczasowej pracy Sejmiku, komisji, przebiegu głosowań oraz podjętych decyzji. To moment refleksji, który pozwala ocenić, czy wszystkie pomysły zostały zrealizowane i jakie przyniosły one rezultaty. Efekty podjętych decyzji widzimy w postaci zrealizowanych inwestycji związanych z ochroną środowiska, budową infrastruktury czy wsparcia dla edukacji i kultury. Jednak mając na uwadze trudności i wyzwania tej kadencji z powodu czynników sanitarnych w okresie covid-19 czy militarnych związanych z wojną w Ukrainie, musimy mieć świadomość wyzwań, które stają przed nami w nadchodzącej kadencji. Jako kraj musimy przeprowadzić transformację energetyczną na poziomie gmin, powiatów, województw. To wyzwanie, które wymaga współpracy pomiędzy administracją rządową, samorządem terytorialnym i przedsiębiorcami. Ostatnio świętowaliśmy 25-lecie Polski w NATO, które w naszym otoczeniu międzynarodowym nabiera jeszcze większego znaczenia. Pomimo licznych zagrożeń zewnętrznych i krajowych, jak choćby niski wskaźnik demograficzny, pojawiają się przed nami także duże szanse. To, co właśnie powiedział pan senator – otrzymaliśmy z Unii Europejskiej blisko 600 miliardów złotych z Polityki Spójności i Krajowego Planu Odbudowy. Te pieniądze pobudzą polską gospodarkę i pozwolą na realizację inwestycji, przyspieszą zieloną transformację, a także zwiększą bezpieczeństwo energetyczne dla ludzi i biznesu. Jednym z głównych beneficjentów tych środków będą województwa, a więc również decyzje o ich rozdysponowaniu podejmować będzie sejmik VII kadencji i zarząd województwa. Mając to wszystko na uwadze ważne jest, abyśmy pamiętali, że sejmik województwa jest sercem samorządności w naszym regionie. To tutaj podejmowane są kluczowe decyzje dotyczące rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego. Współpraca między sejmikiem a innymi jednostkami samorządu terytorialnego jest fundamentem efektywnego zarządzania województwem. Z pełnym przekonaniem wyrażam nadzieję na współpracę między moim urzędem a nowym składem sejmiku.

Niezależnie od wyzwań, które się pojawiają, wierzę, że dzięki współpracy będziemy im w stanie sprostać. Dziękuję państwu za dotychczasową współpracę, wysiłek włożony w jej realizację. Jeśli Państwo starają się o reelekcję, chciałbym państwu życzyć, aby zdobyli państwo mandat i zasiedli w tych ławach ponownie. Dziękuję bardzo”.

Jako kolejna głos zabrała posłanka na Sejm RP **Iwona Karolewska**. Powiedziała: „Pani przewodnicząca, panie marszałku, panowie parlamentarzyści, panie wojewodo, panie i panowie radni, szanowni państwo. Przyjechałam tutaj, żeby wam serdecznie podziękować za tę trudną i wyjątkowo długą kadencję. To, czego dokonaliście w trakcie tej kadencji bardzo pięknie powiedziała pani przewodnicząca. A ja chciałam dodać, ponieważ jako członek Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej wiem, że tworzymy w województwie kujawsko-pomorskim piękną konstelację, nie tylko dobrych miejsc pod względem turystycznym, ale dobrych miejsc pod kątem inwestycji w infrastrukturę, w zdrowie, w edukację, w naukę i sztukę. I właśnie za te piękne konstelacje państwu serdecznie dziękuję. Wszystkim z państwa, którzy będą kandydowali na następną kadencję życzę powodzenia, mam nadzieję do zobaczenia tutaj w kwietniu. Wszystkiego dobrego dla państwa. Pani przewodnicząca, serdecznie dziękuję za młodzieżową radę – Młodzieżowy Sejmik Województwa, a także za Radę Kobiet – to jest bardzo ważne, aby nasza grupa była reprezentowana na poziomie samorządu województwa”.

Prezydent Torunia **Michał Zaleski** powiedział: „Pani przewodnicząca, panie marszałku, panie i panowie radni Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, członkowie Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Możecie być dumni z dokonań tej kadencji. Słyszeliśmy obszernie informacje o dokonaniach, które są zasługą tych, którzy odpowiadają za samorząd województwa kujawsko-pomorskiego. I to ten rozmiar powszechny, a więc aktywność w życiu społecznym, zapewnienie rozwoju inwestycyjnego województwa, ale także i dbałość o takie codzienne problemy ludzi, którzy borykają się ze swoimi kłopotami. Jako torunianki i torunianie czujemy się samorządowo, pani przewodnicząca, panie marszałku, zaopiekowani. Zaopiekowani także i w tym wymiarze pięciorga pań i panów radnych, którzy reprezentują nasz obszar wyborczy, patrzę tutaj na pana marszałka jako lidera tego okręgu wyborczego, w którym mieści się również Toruń. Panie i panowie, pani przewodnicząca wspomniała o strategii przyspieszenia 2030+. To strategia, która rzeczywiście wskazuje na kierunki rozwoju województwa i potencjałem, siłą przyszłej kadencji będzie trzymanie się tej strategii, wypełnianie planów, zamierzeń, które są w niej zawarte, a na pewno wtedy będzie w naszym regionie dobrze. Bardzo dziękuję panu marszałkowi Piotrowi Całbeckiemu za to, że zainicjował, a był to trudny okres – grudzień 2020 roku, myślenie samorządów lokalnych o tworzeniu związków metropolitalnych. I toruński związek metropolitalny, toruński miejski obszar funkcjonalny jest tym obszarem, który zrzesza 36 samorządów, powiatów, miasto grodzkie, w tym oczywiście Toruń oraz gmin, w tym miast i gmin wiejskich z powiatu

toruńskiego, powiatu aleksandrowskiego, chełmińskiego, golubsko-dobrzyńskiego i Miasta Torunia. Do dzisiaj okrzepliśmy, tworzymy już podstawę zintegrowanych inwestycji terytorialnych, jesteśmy tymi, którzy już są gotowi do tworzenia zwartego terenu działania, przede wszystkim samorządowego. Panie i Panowie, tym wszystkim, którzy biorą już udział w przygotowaniach do nowej VII kadencji samorządu województwa kujawsko-pomorskiego, życzę tego, aby tabliczki powróciły na swoje miejsce, abyście wszyscy Państwo w komplecie tworzyli najważniejsze wartości samorządowe województwa kujawsko-pomorskiego. Dziękuję bardzo”.

Następnie głos zabrała Komendantka Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej Związku Harcerstwa Polskiego hm. **Beata Bardzińska**: „Pani przewodnicząca, panie marszałku, szanowni państwo, bardzo się cieszę, że mogę stać przed państwem jako komendantka jednej z największych i najstarszych organizacji pozarządowych w tym województwie, czyli Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej Związku Harcerstwa Polskiego. To szczególny dzień, kiedy chciałabym powiedzieć coś o naszej organizacji, ale nasz mundur jest tak znany, że zapewne wiecie państwo co robimy, ale też podziękować, bo dzięki państwu mogę stać tutaj jako komendantka tej największej organizacji. Nasza organizacja w województwie kujawsko-pomorskim to prawie 7 tys. zuchów, harcerzy, instruktorów. Najmłodszy członek ma 6 lat, najstarszy – 101. To pokazuje, że nasza organizacja jest bardzo szeroka i nasze działania statutowe są bardzo szerokie. Podstawową naszą działalnością jest wychowanie młodego obywatela. Obywatela, który będzie świadomym obywatelem i dobrym człowiekiem. Wspieramy również seniorów, uchodźców, działamy wszędzie tam, gdzie harcerski mundur i harcerska pomocna dłoń jest potrzebna. Zgodnie z tym, co mówił już przywoływany dziś tu św. Jan Paweł II: „Czuwajmy, znaczy dostrzegajmy drugiego”. Staramy się działać zgodnie z tymi słowami świętego, ale też państwo w taki sposób działacie, wspierając nas. Bardzo dziękuję pani przewodniczącej, może nie tyle za wsparcie finansowe, ale za to, że zawsze można liczyć na dobre słowo i na wsparcie wtedy, kiedy faktycznie mamy problem. Bardzo dziękuję panu marszałkowi i całemu zarządowi za to, że zawsze zmagacie się z naszymi pomysłami, marzeniami i nigdy nie słyszymy, że coś jest niemożliwe do zrobienia. Dziękuję wszystkim wam, drodzy radni za to, że wasze głosy i podniesiona ręka powodują, że możemy spełniać nasze harcerskie marzenia i że nasze zuchy mogą wzrastać w duchu przygody. Muszę jeszcze powiedzieć i pochwalić nasze województwo, jesteśmy jedną z 17 chorągwi ZHP, jesteśmy średnią chorągwią pod kątem liczebnym, ale na pewno jesteśmy tą chorągwią, która posiada największy majątek, najlepiej wyposażone bazy, najlepiej wyposażone magazyny ze sprzętem turystycznym i pozyskującą najwięcej środków z samorządu nie tylko wojewódzkiego, ale i samorządów lokalnych, miejskich. Z tego miejsca również dziękuję wszystkim tu obecnym, ale i nieobecnym na sali wójtom, burmistrzom, prezydentom miast za to, że zawsze wspieracie działania harcerskie

i zawsze możemy liczyć na waszą pomoc. Mamy przygotowane drobne upominki. Wspólnie z moją zastępczynią i moim poprzednikiem – druhem Jerzym, chcemy podziękować skromnym krzyżem harcerskim, który mam nadzieję będzie miał swoje miejsce zarówno u pani przewodniczącej, jak i u pana marszałka. Chcielibyśmy też podziękować zarządowi i panu skarbnikowi również, który na pewno musiał niejedną kawę wypić przez nasze pomysły, tych pomysłów jest wiele, a wsparcie finansowe województwa jest bardzo duże. Przywołam tylko kwotę z poprzedniego roku, gdzie w 2023 roku Chorągiew Kujawsko-Pomorska ZHP dzięki wsparciu województwa zrealizowała równego rodzaju projekty, zarówno inwestycyjne, jak i programowe o wartości samego finansowania ponad 20 mln zł. To naprawdę spora kwota, więc myślę, że szczególnie pan skarbnik musiał dużo tej kawy wypić, dlatego mamy dla państwa takie specjalne podziękowanie – filiżankę, żeby zawsze można było pamiętać pijąc kawę, że harcerze to mili ludzie, nie tylko chcący zawsze coś. Nie byłibyśmy sobą, gdybyśmy po harcersku nie podziękowali każdemu z państwa. Dla każdego radnego mamy przygotowaną drobną kartkę z naszym hasłem: „Harcerstwo łączy na całe życie”.

Przystąpiono do wręczenia okolicznościowych upominków.

Głos zabrał zastępca Prezydenta Bydgoszczy **Łukasz Krupa**: „Pani przewodnicząca, panie marszałku, członkowie zarządu, prezydium, szanowni państwo rani, parlamentarzyści, szanowni goście. Do ostatniej chwili ważyło się, kto przyjedzie na tę sesję, ponieważ w Bydgoszczy trwa sesja rady miasta. Bywają one bardzo burzliwe, dlatego do końca nie wiedzieliśmy jak się wszystko ułoży i zapewne nie zapowiedzieliśmy chęci zabrania głosu. W imieniu Prezydenta Miasta Bydgoszczy chciałbym odczytać kilka słów, które prezydent skierował. Chciał być osobiście, ale dziś również mamy ostatnią pewnie sesję rady miasta, przynajmniej przed wyborami. Jest mi bardzo miło, że ja mam okazję być tutaj, bo tak jak dziś reprezentuję Miasto Bydgoszcz i prezydenta z dumą, tak z dumą reprezentowałem miasto Bydgoszcz jako radny sejmiku i wiceprzewodniczący tego sejmiku i na pewno był to fantastyczny okres. Ta kadencja była wyjątkowa i zapadnie w pamięci nas wszystkich jako najdłuższa kadencja, ale też kadencja, która dotknęła pandemia, wojna, kryzys uchodźczy w Ukrainie. Okazało się, że zarówno przy pandemii, jak i przy wojnie, że Europa i świat nie są przygotowane chociażby od strony prawnej na pewne rzeczy, z którymi musieliśmy się mierzyć i znaleźliśmy się jako samorząd w wielu nowych sytuacjach. Z pewnością więc to co przeszliśmy, to co wypracowaliśmy, to czego się nauczyliśmy będzie doskonałym doświadczeniem na przyszłość. Miejmy nadzieję, że w takiej formule nie będziemy jednak musieli już go wykorzystywać. Kilka krótkich zdań od Prezydenta Miasta Bydgoszczy, który serdecznie dziękuje za współpracę w VI kadencji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. *Cieszę się ze wszystkich wspólnie podjętych inicjatyw oraz realizowanych projektów. Niosły one za sobą wiele wartościowych doświadczeń. Gratuluję wszystkim*

dobrych decyzji, które wpłynęły na rozwój Kujaw i Pomorza, szczególnie zaś doceniam te pozytywne dla Bydgoszczy. Postęp i rozwój miast i gmin wpływa korzystnie na wizerunek naszego regionu, a możliwość wykorzystania lokalnego potencjału jest dobrodziejstwem dla tworzących go samorządów i samorządowców i samorządowców. Żałując, że nie mogę tego uczynić osobiście ze względu na trwającą sesję Rady Miasta Bydgoszczy składam państwu najlepsze życzenia. Niech mijający czas służby mieszkańcom i mieszkańcom województwa daje każdej i każdemu z państwa wiele satysfakcji. Wszyscy z dobrymi intencjami dostrzegając i szanując czasami różne drogi podążamy wciąż ku lepszym relacjom, ku rozwojowi, ku najlepszemu wykorzystaniu szans i możliwości. Dziękuję i o dalsze zaangażowanie proszę. Z poważaniem Rafał Bruski. Ja się oczywiście do tych podziękowań i życzeń przyłączam i wierzę, że kolejna kadencja, która przed nami, w której mamy po raz pierwszy nową perspektywę unijną funduszy europejskich dla Kujaw i Pomorza, ale również środki z Krajowego Planu Odbudowy, będzie takim kołem zamachowym i jeśli dobrze to poprowadzimy i wykorzystamy to pchniemy nasz region o kolejne kroki milowe do przodu. Dziękuję bardzo, życzę wszystkiego dobrego”.

Dyrektor Biura Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej **Edyta Ryszewska**: „Pani przewodnicząca, panie marszałku, szanowni goście. W imieniu Zarządu Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej, a może bardziej nawet w imieniu całego samorządu rolniczego składam serdeczne gratulacje za wszystkie osiągnięcia, które udało się w mijającej kadencji osiągnąć i dziękuję za bardzo dobrą współpracę z samorządem rolniczym. Pani przewodnicząca w swoim wystąpieniu wspominała o wszystkich stanowiskach dotyczących rolników naszego województwa. Raz jeszcze dziękuję. Wszystkim obecnym na sali, którzy kandydują w najbliższych wyborach życzę sukcesu i powodzenia. Tymczasem na ręce pani przewodniczącej i pana marszałka chciałabym złożyć podziękowania i gratulacje raz jeszcze”.

Prezes Zarządu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Oddział Miejski im. Mariana Sydowa w Toruniu **Henryk Miłoszewski**: „Pani przewodnicząca, panie marszałku, panie i panowie radni oraz wszyscy goście. 9 grudnia ubiegłego roku na zamku w Golubiu-Dobrzyniu obchodziliśmy jubileusz 25-lecia działalności sejmików oddziałów Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jesteśmy rówieśnikiem samorządu wojewódzkiego i z tej okazji ustanowione zostały pamiątkowe medale. W związku z tym zapraszam panią przewodniczącą, pana marszałka oraz pana radnego Jacka Gajewskiego”. (następuje wręczenie medali).

W imieniu przewodniczącej Młodzieżowego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego **Izabeli Kożuch** – członek młodzieżowego sejmiku **Mikołaj Napieralski**: „Szanowna pani przewodnicząca, szanowny panie marszałku, szanowni radni. Na naszej ostatniej sesji, która odbyła się w poniedziałek już dziękowaliśmy państwu, jednak również

dzisiaj z tego miejsca pragnę jeszcze raz podziękować w imieniu całego młodzieżowego sejmiku i jego przewodniczącej pani Izabeli Kożuch, której niestety z przyczyn niezależnych nie mogło być dzisiaj z nami, za wolę powołania naszego gremium, organu który stał się pierwszym realnym forum wymiany doświadczeń dla młodzieży z całego naszego województwa. Dla każdego z nas ta dwuletnia kadencja była wyjątkowym doświadczeniem, pouczającą i aktywną pracą na rzecz naszych rówieśników. Szczególne podziękowania składam na ręce pani Elżbiety Piniewskiej, naszej chyba mogę powiedzieć <<Matki Założycielki>>. Dziękujemy za ta ideę młodzieżowego sejmiku i za doprowadzenie jej do realizacji. Byliśmy prawdziwymi dziećmi tej idei. Czasami młodymi, czasami gniewnymi i niepokornymi, momentami zagubionymi. Jednak dziękujemy za przeprowadzenia nas przez te wszystkie meandry samorządności instytucji jaką jest urząd marszałkowski. Zawsze mogliśmy liczyć na pani wsparcie, dobre słowo i ogromnie żałujemy, że nie mogło być pani z nami w poniedziałek, kiedy przekazywaliśmy dla pani podziękowania na ręce pani wiceprzewodniczącej. I dziękujemy szczególnie za danie nam, młodym platformy do rozwoju i prezentowanie wizji młodych na otaczającą nas rzeczywistość. Na koniec pragnę odwołać się do zacytowanej na koniec wypowiedzi pani przewodniczącej: „Będziemy wierni i pójdziemy”. Pójdziemy w świat z ideą partycypacji młodych na ustach i również z ideą demokratyzacji otaczającej nas rzeczywistości. Dziękuję”.

Przewodnicząca **Elżbieta Piniewska** zaprosiła na kolejną odsłonę akcentu artystycznego – występ Agaty Świrskiej w utworze „Kiedy Milczysz”. Po występie zaś wręczyła artystce kwiaty i upominek i zwracając się do niej powiedziała: „Myślę, że będę przedstawicielką wszystkich państwa, bardzo serdecznie dziękuję za ten artystyczny akcent. Jest pani niezwykle utalentowana. Jestem dumna, że mogę po pierwsze podziękować a po drugie, że samorząd województwa wspiera takie to talenty (...). Dziękuję serdecznie.”

Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Toruniu **Marek Staszczuk**: „(...) Chciałem dzisiejszą uroczystą sesję wykorzystać do tego, żeby w mojej ocenie podziękować człowiekowi wyjątkowemu. Myślę, że jako kierownik jednostki organizacyjnej wojewódzkiej, ale również jako członek Zarządu Powiatu Bydgoskiego, cztery kadencje współpracy z panem marszałkiem, upoważniają mnie do tego, aby panu marszałkowi bardzo serdecznie podziękować. Oczywiście dziękuję również wszystkim z państwa za to, co codzienna pracą robicie, żeby to województwo funkcjonowało dobrze. Dziękuję bardzo”.

Wobec wyczerpania porządku obrad przewodnicząca **Elżbieta Piniewska** serdecznie podziękowała wszystkim za udział w sesji kończącej VI kadencję, za współpracę i okazaną życzliwość. „Na zakończenie chciałam również podziękować pani Monice Dąbrowskiej, kierownicze mojego biura, która jest tutaj *spiritus movens* wszystkich rzeczy, które się tutaj zadziały od strony organizacyjnej. Poszło wszystko doskonale, dziękuję za inspiracje i za

pomoc. Przed nami Święta Wielkanocne, niech będą one czasem pojednania, niech będą dla nas momentem skupienia, refleksji, wyciszenia, ale jednocześnie nadziei na to, że nie tylko zawsze życie zwycięża śmierć, ale na to, że jesteśmy ludźmi i mamy w sobie tę wrażliwość do tego, żeby być ze sobą i przy sobie. Wszystkiego dobrego dla państwa, dla państwa bliskich. Niech oni będą na wyciągnięcie ręki wreszcie, niech będą przy wspólnym stole. Proszę państwa o powstanie. I wypowiem sakramentalne słowa, chyba ze wzruszeniem – zamykam LXVIII uroczystą sesję Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji”.

Protokół sporządziły:

Marlena Jenczewska

Paulina Wójcik-Popielarczyk